

Research Paper

Evaluating the Performance of Village Administrations Using the Framework of Rural Good Governance Indicators (A Case Study: Rural Areas in Central District of Isfahan County)

*Asghar Norouzi¹, Davood Mahdavi¹, Zahra Badrizadeh²

1. Assistant Professor, Department of Geography, Tehran Branch, Payame Noor University, Tehran, Iran.
 2. MSc., Department of Geography, Tehran Branch, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Citation: Norouzi, A., Mahdavi, D., & Badrizadeh, Z. (2018). [Evaluating the Performance of Village Administrations Using the Framework of Rural Good Governance Indicators (A Case Study: Rural Areas in Central District of Isfahan County) (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 8(4), 649-662. <http://dx.doi.org/10.22059/JRUR.2018.64055>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/JRUR.2018.64055>

Received: 24 Dec. 2016
 Accepted: 30 Apr. 2017

ABSTRACT

Good governance is a new concept introduced in the world management literature in recent decades and is defined as a mediator between governments and civil societies. In this regard, rural governance is a new system with different principles, cannons, and indicators from the former rural system that result in the empowerment of rural areas' residents in different dimensions. However, the establishment of village municipality "Village Administrations" was a turning point towards the rural people governance in rural management of Iran. These institutions are derived from and related to rural people and expected to act on the basis of good rural governance. Therefore, this article investigates and evaluates the performance of "Village Administrations" within the framework of good governance in rural areas of Isfahan central parts. The study is an applied research, with a descriptive-analytical method based on survey. The data were collected using library and field research method. The results from variance analyses showed that regarding good governance indicators, there is a statistically significant difference between rural management organizations under study ($P < 0.001$) and the total mean of good governance indicators was 2.85 which was lower than the average, reflecting weak indicators. The obtained amount of T for the total score indicators showed that the overall performance is less than favorable and at a low level.

Key words:

Performance evaluation, Rural management, Good governance, Isfahan Township

Extended Abstract**1. Introduction**

V

illages are the oldest form of human settlements and have played a fundamental role not only in the formation and flourishing the civilizations, but also in economic and social life of human beings.

Today, despite the massive rural-urban migration and the rapid transformation of rural areas into cities, still more

than half of the world population live in rural areas. Village, as a socio-economic system and living environment, has been governed throughout the history by special management system from traditional to modern one. Good governance concept has been introduced into the development and management literature in recent decades and defined as the mediator between the government and civil society, to pave the way for the contribution of governments, citizens, and local communities. In this regard, rural governance is a new system with different principles, cannons, and indicators from the former rural system

* Corresponding Author:

Asghar Norouzi, PhD

Address: Department of Geography, Tehran Branch, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Tel: +98 (913) 3805966

E-mail: a.norouzi@pnu.ac.ir

that results in the empowerment of rural areas' residents in different dimensions. However, the establishment of rural management organizations in the country is a turning point towards the rural people governance and rural management of Iran. These institutions are derived from and related to rural people and are expected to perform on the basis of good rural governance. Therefore, this article investigates and evaluates the performance of rural management organizations within the framework of good governance in rural areas of Isfahan central parts.

2. Methodology

The study is an applied research, with a descriptive-analytical method based on survey. In the first part of the research, the situation of the region and the common information extracted from the questionnaires were described. Then by using different statistical tests, the relationship between study variables and the status of good governance were analyzed and determined. The relevant data were collected through library and field research. The main tools used in gathering data were note-taking and questionnaires. Also, the sample size was determined by the random cluster sampling method. Thus, in 6 selected villages, using Cochran formula, 313 households were obtained as the samples.

3. Results

According to t test results, the factors of the participation and being community-centered (mean=2.57), equity (mean=2.94), accountability (mean=3.16), law-enforcement (mean=3.5) responsibility (2.77), transparency (2.46), and efficiency (2.76) were all lower than the standard limit (3.5). In general, the means of all factors and the score for the good governance were below the standard limits.

4. Discussion

In order to test the hypotheses, the results were presented in two sections. In descriptive section, respondents' characteristics were presented. In the second section, using ANOVA and comparing village administrations in terms of good governance factors, significant differences were found between all six village municipalities in terms of good governance factors, including participation, equity, accountability, law-enforcement, responsibility, transparency, and efficiency. The highest and the lowest scores belonged to Dynan and Isfahanak village municipalities, respectively. Of the various factors, the mean value for the law-enforcement was more than the others, i.e. 3.28, followed by accountability as 3.16. The mean values of

participation, equity, responsibility, transparency and efficiency were 2.57, 2.94, 2.77, 2.44, and 2.76, respectively. The mean of whole factors of good governance was obtained as 2.85.

5. Conclusion

Based on this paper achievements, it can be said that a good rural administration is a link between the principles and values of sovereignty and modern approaches. Using concepts such as participatory and consensus-driven, law-making, transparency, justice, and accountability, it provides a context for improving the quality of life of villagers. Then, it can be stated that rural governance can raise new issues in rural management. It also empowers residents of rural areas in different areas of management, including decision making, implementation and evaluation.

Acknowledgments

This paper was extracted from the MA thesis of the third author in Department of Geography, Tehran Branch, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest.

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها در چارچوب شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی (مورد مطالعه: بخش مرکزی شهرستان اصفهان)

* اصغر نوروزی^۱، داوود مهدوی^۱، زهرا بدری‌زاده^۲

۱- استادیار، گروه جغرافیا، واحد تهران، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
۲- کارشناس ارشد، گروه جغرافیا، واحد تهران، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

حکمه

تاریخ دریافت: ۰۴ دی ۱۳۹۵
تاریخ پذیرش: ۱۰ اردیبهشت ۱۳۹۶

حکمروایی خوب مفهومی است که در دهه‌های اخیر در ادبیات مدیریت جهان نمایان شده و به‌عنوان مرز بین حکومت و جامعه مدنی مطرح است. در این میان حکمروایی روستایی نیز فرایند نوینی است که با اصول، معیارها و شاخص‌های متفاوت از رویکردهای مطرح‌شده در نظام مدیریت روستایی پیش از خود، باعث توانمندسازی ساکنان روستایی می‌شود. این درحالی است که تأسیس دهیاری در روستاها، نقطه عطفی برای حکمروایی روستاییان در مدیریت روستایی ایران است. این نهادها برآمده از مردم هستند و انتظار می‌رود عملکرد آن‌ها مبتنی بر حکمروایی خوب باشد. به همین دلیل مقاله حاضر عملکرد دهیاری‌ها در چارچوب حکمروایی خوب روستایی در بخش مرکزی اصفهان را بررسی و ارزیابی کرده است. پژوهش از نوع کاربردی و روش آن توصیفی تحلیلی مبتنی بر پیمایش است. برای جمع‌آوری اطلاعات از شیوه کتابخانه‌ای میدانی استفاده شده است. نتایج آزمون تحلیل واریانس نشان داد که بین دهیاری‌های تحت مطالعه از نظر شاخص‌های حکمروایی خوب تفاوت معنی‌داری وجود دارد. میانگین نیز که ۲/۸۵ یعنی کمتر از حد متوسط بود، نشان می‌دهد که شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در سطح نسبتاً ضعیفی است. همچنین مقدار t به‌دست‌آمده برای تمام شاخص‌های حکمروایی خوب نشان داد عملکرد تمامی دهیاری‌ها در شاخص‌های مذکور، کمتر از حد مطلوب است.

کلیدواژه‌ها:

ارزیابی عملکرد، مدیریت روستایی، حکمروایی خوب، شهرستان اصفهان

مقدمه

کمک حکومت مرکزی، ضرورت افزایش کارایی حکومت محلی، چالش‌های قلمرو و پیچیدگی روابط بین نهادی، افزایش روزافزون هزینه ارائه خدمات روستایی و تمایل دولت‌های مرکزی به کاهش هزینه‌ها، اعتقاد اکثر دولت‌ها به کارآمدی سازمان‌های محلی، اعتقاد به اصل خودکفایی و خوداتکایی، فراهم‌کردن موجبات مشارکت مردم، ناتوانی مدل‌های سنتی مدیریتی، کاهش فاصله حکومت با مردم، مدیریت در سطح محلی، اثربخش‌ترین و پایدارترین شیوه اعمال مدیریتی در توسعه، کاهش تصدی‌گری و تمرکز دولت و غیره (Azimi Amoli, 2011).

در حقیقت، حکمروایی روستایی فرایند نوینی است که با داشتن اصول، معیارها و شاخص‌هایی متفاوت از رویکردهای مطرح‌شده در نظام مدیریت روستایی پیش از خود، باعث توانمندسازی ساکنان نواحی روستایی در زمینه‌های مختلف می‌شود. مهم‌ترین اصول، معیارها و شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی شامل مشارکت، پاسخ‌گویی، مسئولیت‌پذیری، قانون محوری، شفافیت، کارایی و اثربخشی، عدالت و برابری و اجماع‌گرایی (توافق جمعی) می‌شود (Rahmani Fazli, Sadeqi, 2011).

مدیریت یکی از فعالیت‌های اجتماعی است که کماکان در طول تاریخ همگام بشر بوده است. نواحی روستایی طی حیات خود تحت مدیریت خاصی از شکل سنتی تا نوین اداره می‌شدند؛ اما آنچه پس از مدیریت، جوامع روستایی را در رسیدن به اهداف توسعه‌یاری می‌دهد، حکمروایی خوب روستایی است که در دهه‌های اخیر در ادبیات توسعه جهان نمایان شده و مرز بین حکومت و جامعه مدنی است. حکمروایی خوب روستایی به نحوی زمینه مشارکت حکومت‌ها، شهروندان و اجتماعات محلی را برای پیاده‌سازی سیاست‌های اقتصادی، اصلاحات اجتماعی و زیست‌محیطی فراهم می‌کند (Dadvar Khani, Salmani, Farhadi, & Zare, 2011).

بر این اساس در سال‌های اخیر، موضوع حکمروایی روستایی در کانون توجه محققان و سیاست‌گذاران توسعه و به ویژه توسعه روستایی قرار گرفته است. مهم‌ترین دلایل توجه به این مفهوم عبارتند از: افزایش فشار بر حکومت‌های محلی ناشی از گسترش وظایف بدون پشتیبانی لازم از آن‌ها، کاهش منابع دولتی و

* نویسنده مسئول:

دکتر اصغر نوروزی

نشانی: تهران، دانشگاه پیام نور، واحد تهران، گروه جغرافیا.

تلفن: ۳۸۰۵۹۶۶ (۹۱۳) +۹۸

پست الکترونیکی: a.norouzi@pnu.ac.ir

جدول ۱. خلاصه نظریات مطرح شده در خصوص حکمروایی خوب روستایی

نظریه	عناصر اصلی و کلیدی مؤثر در نظریه	عناصر اصلی و کلیدی مؤثر در حکمروایی خوب روستایی
توانمندسازی	فرایند گروهی چندسطحی، توسعه ظرفیت‌ها بر اساس واقعیت‌ها، نقش داشتن در گروه، افزایش مهارت‌ها، توزیع و تسهیم قدرت بین افراد	مشارکت حداکثری، توافق جمعی، توسعه درون‌زاه شبکه اجتماعات روستایی، رهبری تکثرگرا، مهارت‌ها و یادگیری مشارکتی
توسعه مشارکتی	فرایند جامع، پویا، همبسته، یکپارچه، چندبعدی و چندفرهنگی، ایجاد ظرفیت محلی مشارکت، تواناسازی برای مشارکت در برنامه‌ریزی و عمل، توجه به اقشار و گروه‌های درحاشیه‌مانده و فقیر، شراکت، قدرت تفویض شده، کنترل و نظارت	پاسخ‌گویی و مسئولیت‌پذیری، برنامه‌ریزی غیرمتمرکز و چندسطحی، تعامل سه نهاد دولت، بخش خصوصی و جامعه، ارتباطات باز، توزیع نظام‌مند و برابر قدرت، تشکل‌های مدنی قوی، آزادی عمل در برابر کنترل، تفوق مردم
توسعه ظرفیتی	رویکردی فرابخشی، تفکر نظام‌مند، توانمندسازی افراد و تشکل‌ها، افزایش مهارت، یادگیری و انطباق مداوم، توسعه منابع انسانی، نظارت و تسهیلگری، دانش بومی، مشارکت مردم، ارزیابی و نقد مدیران محلی	مسئولیت‌پذیری مردم محلی، شبکه‌ای کردن فعالیت‌ها، ارتباطات و وابستگی بین عناصر، شفافیت و پاسخ‌گویی، حق توسعه‌یافتگی، نهادسازی و تقویت نهادها، ظرفیت موجود
توسعه نهادی	الگوی رفتاری منظم برای رفع نیازهای اساسی، توجه به سرمایه اجتماعی، جامعه مدنی، آموزش عمومی، پیوندهای نیرومند درون اجتماعی، روابط حمایتی بین کنشگران دولتی و خصوصی، عدم تصدی‌گری	تکثرگرایی، شنیدن درخواست‌ها، شبکه‌های انبوه اجتماعی، کنش جمعی، ساختار سازمانی افقی، تمرکززدایی، شفافیت و پاسخ‌گویی مدیران، قانون‌محوری
مدیریت محیطی	نظریات مشارکتی، ظرفیت‌سازی، توانمندسازی و نهادسازی، رهبری فراگیر محیطی، محیط عاری از آلودگی، آموزش‌های محیطی، بهره‌برداری بهینه از محیط، گواهی شفافیت زیست‌محیطی	بهبود کیفیت زندگی، تقویت نهادهای پشتیبان زیست‌بوم، حق توسعه‌یافتگی انسان‌ها و مکان‌ها، کارایی و اثربخشی فعالیت‌ها، آموزش، شفافیت، مشارکت، قانونمندی، مدیریت سرزمینی

Roknodin etfekhari & Badri, 2013

مجله علمی پژوهشی راهبردهای روستایی

کرده و به دنبال پاسخ‌گویی به این سوالات کلیدی است: وضعیت روستاهای نمونه از نظر شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی چگونه است؟ عملکرد دهیاری‌های منطقه چگونه ارزیابی می‌شود؟

مروری بر ادبیات موضوع

حکمروایی در لغت به معنای اداره و تنظیم کارهاست و به رابطه میان شهروندان و حکومت اطلاق می‌شود (Azimi Amoli, Roknodin etfekhari, 2014). به ساده‌ترین بیان، حکمروایی چگونگی ارتباط بین شهروندان با حکومت (Darban Astaneh, Rezvani, Motiei, & Badri, 2010) و به مثابه سلسله‌مراتبی شدن قدرت دولت و تقسیم آن در سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی است. همچنین به مفهوم مشارکت توأمان مردم، نهادهای محلی و سازمان‌های دولتی و غیردولتی بیان شده است (Mahdizadeh, 2007) که می‌تواند در چهار سطح فضای جهانی، ملی، سازمانی و جامعه محلی مطرح شود (Azimi Amoli & Roknodin etfekhari, 2014).

در این راستا و بر اساس برنامه سازمان ملل، «حکمروایی خوب» نیز عبارت است از مدیریت امور عمومی بر اساس قانون و مشارکت گسترده مردم در فرایند حکومتداری. همچنین کوششی برای حاکمیت قانون، شفافیت، مسئولیت‌پذیری، مشارکت، برابری، کارایی و اثربخشی، پاسخ‌گویی و دیدگاه راهبردی در اعمال قدرت سیاسی، اقتصادی و اداری است (United Nations Development Programme, 2002). از طرف دیگر واکاو متون و ادبیات مربوطه نشان‌دهنده این واقعیت است که ماهیت برنامه‌های توسعه به نظریه‌هایی بستگی دارد که حکومت بر پایه آن شکل گرفته است

(Alipoorian, 2015). این در حالی است که تأسیس دهیاری‌ها در روستاهای کشور در واقع نقطه عطفی در حکمروایی روستاییان در مدیریت روستایی است (Nasiri, 2010). بنابراین ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها در نقش سازمان‌های محلی نه تنها در سازمان‌دهی مناسب و تقویت نظام‌های مبتنی بر حکمروایی خوب روستایی اهمیت دارد، بلکه در تحقق وظایف و حل مسائل مدیریتی روستاها نیز می‌تواند بسیار مهم باشد. با وجود این، فاصله زیادی با اهداف و شاخص‌های مطلوب حکمروایی خوب دارند و در منطقه تحت مطالعه نیز بر اساس بررسی‌های اولیه و مشاهدات میدانی چنین شرایطی با شدت و ضعف نمود دارد. پایین بودن سطح برخی از شاخص‌های حکمروایی خوب قابل مشاهده است. این موضوع زمینه‌ساز پیدایش چالش‌هایی در زمینه مدیریت روستایی و تحقق پیدا نکردن حکمروایی خوب در منطقه شده است.

افزون بر این، بخش مرکزی شهرستان اصفهان حدود ۸۰ روستای دارای دهیاری دارد که عمدتاً از سال ۱۳۷۷ تأسیس شده‌اند. سابقه، قدمت و نبود ارزیابی جامع از عملکرد آن‌ها به ویژه در چارچوب شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی، ضرورت انجام این پژوهش را دوچندان می‌کند. با توجه به دلایل مطرح شده در خصوص شیوه‌های نوین مدیریت روستایی و چالش‌های مربوط به آن، اهمیت و ضرورت طرح چنین مباحثی بیشتر مشخص می‌شود. همچنین نتایج منطقی و علمی این پژوهش می‌تواند گام مهمی در راستای ارتقای مدیریت روستایی در منطقه باشد. از این رو، این پژوهش عملکرد دهیاری‌ها را در چارچوب حکمروایی خوب روستایی در نواحی روستایی بخش مرکزی شهرستان اصفهان تحلیل و بررسی

جدول ۲. اصول پنج‌گانه اجزاء و شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی

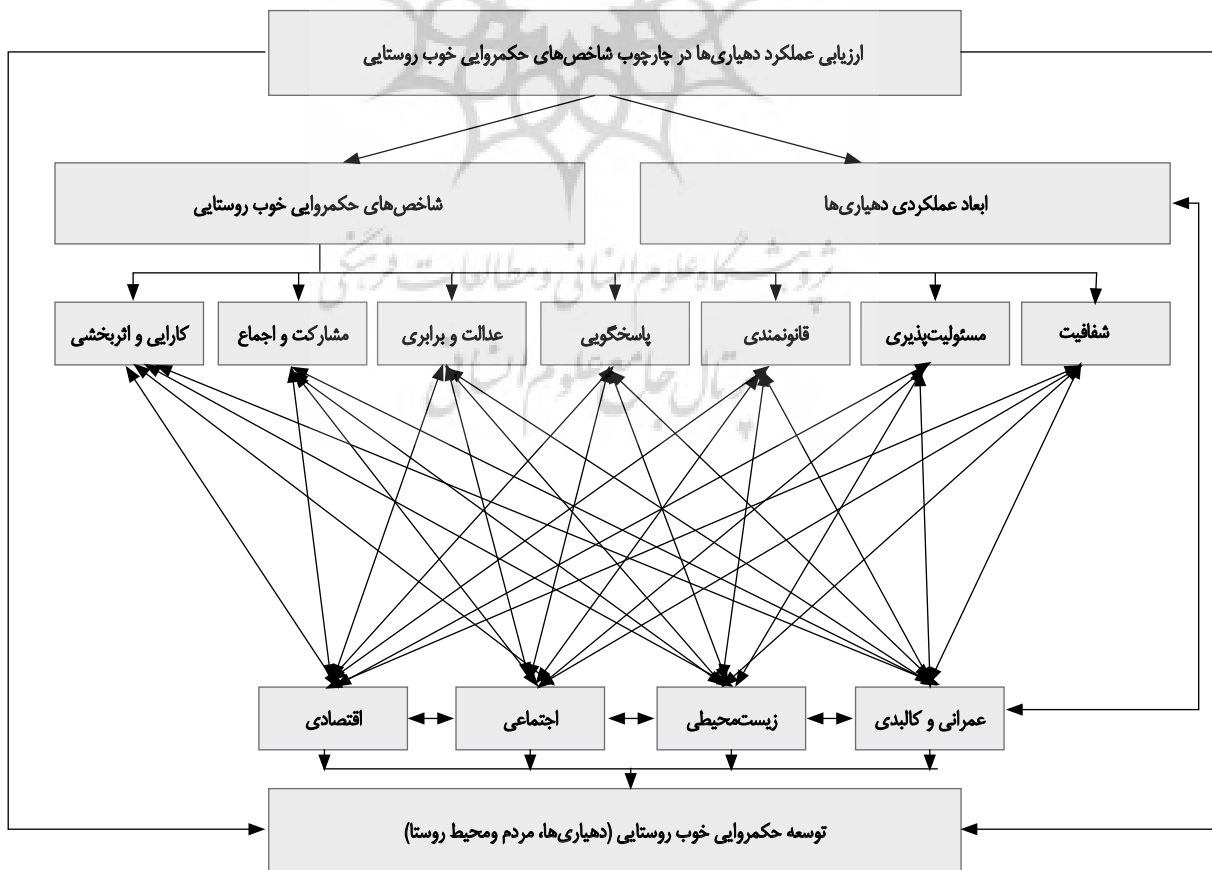
اصول حکمروایی خوب روستایی	معیارها
مشروعیت و حق اظهار نظر	مشارکت: همه مردم باید مستقیم و غیرمستقیم در تصمیم‌گیری نقش داشته باشند. اتفاق نظر: تعدیل منافع مختلف برای دستیابی به بهترین نفع گروه و سیاست‌ها و رویه‌ها
هدایت	نگرش راهبردی: رهبران جامعه به دیدگاه بلندمدتی در خصوص حکمروایی خوب، توسعه انسانی و آنچه برای نیل به چنین توسعه‌ای نیاز است، احتیاج دارند.
عملکرد	پاسخ‌گویی: ارائه خدمات به تمامی ذی‌نفعان کارایی و اثربخشی: برآورده کردن نیازها با بهترین استفاده از منابع
مسئولیت‌پذیری	مسئولیت‌پذیری: تصمیم‌گیران دولتی و خصوصی و سازمان‌ها در برابر ذی‌نفعان مسئولند. شفافیت: بر اساس جریان آزاد اطلاعات شکل می‌گیرد
انصاف و برابری	برابری: تمامی مردان و زنان فرصت بهبود و حفظ سلامت دارند. حکومت قانون: چارچوب‌های قانونی باید عادلانه باشند و بدون تبعیض به اجرا درآیند.

Azimi Amoli, Roknodin etekhvari, 2014

مجله پژوهش‌های روستایی

بر این اساس، حکمروایی روستایی نیز از اثرگذاری همه ارکان قدرت، مبتنی بر انتخاب در مناطق روستایی بر مدیریت روستایی، با تمام سازوکارهایی تبعیت می‌کند که به سوی تعالی روستا و مردم روستایی حرکت می‌کنند. در حکمروایی روستایی، تأکید عمده بر این است که مردم برای سرنوشت خود تصمیم‌گیری

و برنامه‌های خود را بر آن اساس دنبال می‌کند (Khaki, 2003) و فراتر از آن، از مکتب‌هایی نشئت می‌گیرد که مبانی فکری شیوه‌های حکمرانی و اداره جامعه را شکل می‌دهند. با بررسی ادبیات مربوطه می‌توان مهم‌ترین نظریات مطرح‌شده را به صورت خلاصه به شرح (جدول شماره ۱) مشخص کرد.

تصویر ۱. مدل مفهومی و عملیاتی تحقیق

مجله پژوهش‌های روستایی

پرداخته‌اند و در مجموع ۶۵ متغیر اثرگذار بر حکمروایی روستایی را در دو گروه عوامل بیرونی و درونی طراحی کرده‌اند. نصیری (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان «ارزیابی تأثیر عملکرد دهیاری‌ها بر نظام حکمروایی روستایی در استان زنجان»، ایجاد دهیاری‌ها را در زمینه نظام حکمروایی روستایی مؤثر می‌داند. چوپچیان و همکاران (۲۰۰۷) عوامل مؤثر بر عملکرد دهیاری‌های استان گیلان را بررسی کرده‌اند و رضایت شغلی دهیاران را در عملکرد دهیاری‌ها مؤثر دانسته‌اند. حسام و همکاران (۲۰۱۴) در مقاله‌ای موضوع سنجش رضایتمندی روستاییان از عملکرد دهیاری‌ها با رویکرد حکمروایی خوب روستایی (دهستان جنوبی شهرستان گرگان) را بررسی کرده‌اند. رکن‌الدین افتخاری و همکاران (۲۰۱۲) ضمن تبیین رابطه رهیافت حکمروایی خوب و توسعه پایدار روستایی استان مازندران، معتقدند که این رهیافت می‌تواند به چالش مدیریتی توسعه روستایی و تحقق توسعه پایدار روستایی پاسخی درخور دهد.

در بخش پژوهش‌های خارجی، گودوین^۱ (۱۹۹۸) در پژوهشی در زمینه حکمروایی نواحی روستایی و توجه به توسعه روستایی بر مبنای مشارکت، حکمروایی روستایی را ابزار قدرت و موضوع تولید اجتماعی می‌داند. ولج^۲ (۲۰۰۲) در تحقیقی در خصوص مشروعیت دولت محلی روستایی در جزیره جنوبی نیوزلند و ویکتوریای استرالیا، حکمروایی خوب روستایی را مستلزم وجود چارچوب‌های قانونی درست و منصفانه دانست که به شکلی بی‌طرفانه به اجرا درآیند. مریتا و زانلک^۳ (۲۰۰۷) در مقاله‌ای نقش قانون، حکمروایی خوب و توسعه پایدار را بررسی کرده‌اند و معتقدند که حکمروایی خوب نقش بسیار مهمی در توسعه پایدار و مدیریت مؤثر انسان، طبیعت و اقتصاد دارد. ژنگ^۴ و همکاران (۲۰۰۴) در مطالعه‌ای با عنوان «حکمروایی محلی و خدمات‌رسانی در نواحی روستایی چین» سعی کردند آثار تغییر ساختار حکومت محلی در نواحی روستایی را که طی دهه ۱۹۹۰

کنند؛ در عین حالی که ارتباطشان را با حکومت حفظ می‌کنند (Rural government and sustainable management of the village, 2002). با توجه به این مهم و بر اساس مطالعه متون و منابع موجود، پنج اصل به‌عنوان اصول حکمروایی روستایی که اجزا و شاخص‌هایی نیز دارند، مطرح شده و به‌طور خلاصه در جدول شماره ۲ آمده است.

بنابراین الگوی حکمروایی روستایی، نوعی فرایند مشارکتی توسعه‌ای تعریف می‌شود که به موجب آن، همه بهره‌وران شامل دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی، وسایلی برای حل مشکلات مردم روستایی فراهم می‌کنند. به بیان دقیق‌تر در حکمروایی خوب روستایی، مردم از فرد روستایی منفعل، به روستایی فعال و مسئولیت‌پذیر تبدیل می‌شوند (Azimi Amoli & Roknodin, 2014). به لحاظ سازمانی و اجرایی نیز امروزه غالباً برای تشریح نحوه مناسب اعمال قدرت به‌منظور تحقق توسعه پایدار به کار برده می‌شود (Darban Astaneh & et al, 2010).

مدل مفهومی پژوهش

با توجه به مباحث نظری، برای ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها در چارچوب شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی، ابعاد عملکردی دهیاری‌ها، عمرانی، اقتصادی، اجتماعی و محیطی، مشخص شدند و برای شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی شامل شفافیت، مسئولیت‌پذیری، قانونمندی، پاسخ‌گویی، عدالت، مشارکت، کارایی و اثربخشی) بررسی شدند. تصویر شماره ۱ فرایند مدل مفهومی و عملیاتی پژوهش را نشان می‌دهد.

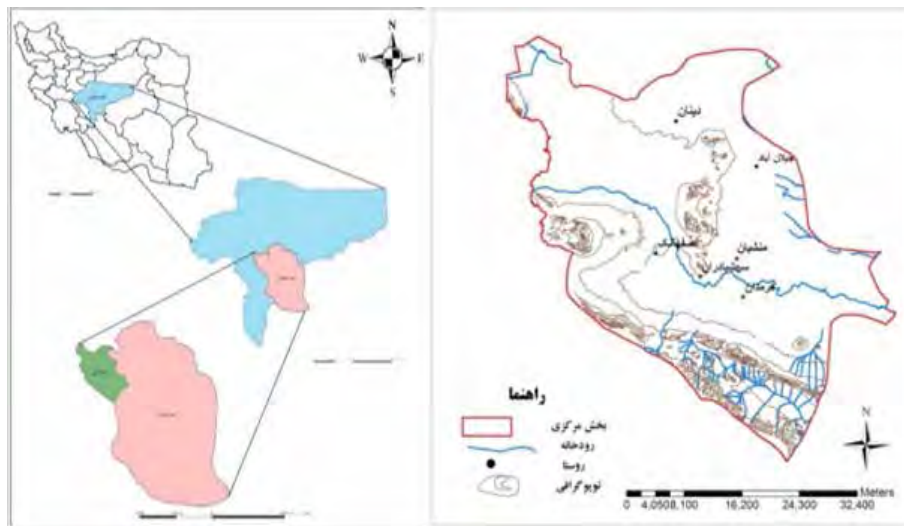
پیشینه تجارب و سوابق پژوهش

در بین مطالعات داخلی می‌توان به این مقالات اشاره کرد: دربان آستانه و همکاران (۲۰۱۰) در مقاله‌ای با عنوان «سنجش و تحلیل عوامل مؤثر بر حکمروایی روستایی در حکومت‌های محلی» موضوع مدنظر را شهرستان قزوین بررسی کرده‌اند و مهم‌ترین متغیرهای مؤثر بر حکمروایی روستایی را تعیین کرده‌اند. دربان آستانه و رضوی (۲۰۱۰) به تبیین نظری عوامل مؤثر بر حکمروایی روستایی

جدول ۳. روستاهای منطقه مورد مطالعه و تعداد نمونه

روستا	دهستان	تعداد خانوار	تعداد نمونه
اصفهانک	کراج	۱۳۱۰	۱۳۳
سروشبادران	جی	۷۴۶	۷۰
چیلان آباد	قهاب جنوبی	۳۴۶	۴۲
منشیان	برآن شمالی	۵۵۹	۵۲
هرملان	برآن جنوبی	۲۰۸	۱۹
دینان	قهاب شمالی	۷۲	۷

منبع: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰ و محاسبه نگارندگان، ۱۳۹۵

تصویر ۲. موقعیت بخش مرکزی اصفهان و روستاهای نمونه

مجله پژوهش‌های روستایی

صورت گرفته است، بررسی کنند.

استفاده شد. با تعدیل تعداد مذکور به شیوه تعداد نمونه برابر ۳۱۳ به دست آمده است (جدول شماره ۳).

$$n_1 = \frac{345}{1 + \frac{345}{3341}} = 313$$

به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات و آزمون فرضیات از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین) و آمار استنباطی (کلموگروف اسمیرنوف، t تک نمونه‌ای و تحلیل واریانس) استفاده شد. متخصصان روایی پرسش‌نامه را بررسی کردند و پایایی با کاربرد ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمده است.

معرفی اجمالی محدوده تحت مطالعه

بخش مرکزی شهرستان اصفهان بین عرض جغرافیایی ۳۲ درجه و ۲۵ دقیقه تا ۳۲ درجه ۵۰ دقیقه شمالی و طول ۵۱ درجه و ۳۵ دقیقه تا ۵۲ درجه و ۱۰ دقیقه شرقی قرار دارد. از شمال به شهرستان برخوار و میمه، از شرق به بخش کوهپایه و جلگه، از غرب به شهرستان خمینی شهر و فلاورجان، از جنوب به شهرستان شهرضا، از جنوب غربی به شهرستان مبارکه و از جنوب شرقی به بخش جرقویه سفلی محدود می‌شود. این بخش شامل شش دهستان (برآن شمالی و جنوبی، جی، کراچ، قهاب شمالی و جنوبی)، چهار شهر و ۷۹ روستا است^{۱۰} (تصویر شماره ۲).

یافته‌ها

نتایج توصیفی حاصل از اطلاعات پرسش‌نامه‌ها به لحاظ وضعیت جنسی پاسخ‌گویان نشان داد که ۷۱/۲ درصد از پاسخ‌گویان مرد و ۲۸/۸ درصد زن هستند. بیشترین تعداد پاسخ‌گویان با ۳۳/۵

مؤسسه منابع طبیعی^۵ (۲۰۰۳) در پژوهشی با عنوان «اقتصاد غیرزراعی و نقش حکمروایی محلی» در سطح روستاهای ایالت مادها پردازش و اورپسا^۶، تأثیر حکمروایی محلی بر توسعه اقتصاد غیرزراعی را بررسی کردند. لیکي^۷ و همکاران (۲۰۰۲) در مطالعه‌ای در سطح حکومت‌های محلی روستایی دره تنسی، عملکرد حکومت‌های محلی روستایی و عوامل مؤثر بر آن پرداخته‌اند. موره و همکاران^۸ (۲۰۰۵) کارایی و عملکرد پنجاه حکومت محلی در ارائه خدمات عمومی و تبیین عوامل مؤثر بر آن را ارزیابی کرده‌اند. ویتز شاپیرو^۹ (۲۰۰۸) نیز رابطه میان عملکرد حکومت محلی و رضایت شهروندان را بررسی کرده است.

روش‌شناسی تحقیق

این تحقیق از نوع کاربردی و از نظر روش توصیفی تحلیلی است. برای جمع‌آوری اطلاعات و مبانی نظری از روش کتابخانه‌ای و برای داده‌های مربوط به شاخص‌های بررسی‌شده از روش میدانی استفاده شده است. جامعه آماری را تمام روستاییان ساکن در روستاهای بخش مرکزی شهرستان اصفهان تشکیل می‌دهند. برای تعیین حجم نمونه ابتدا با توجه به نمونه‌گیری خوشه‌ای و تصادفی شش روستا (از هر دهستان یک روستا) انتخاب شد. سپس با بهره‌گیری از فرمول کوکران با توجه به جامعه آماری (برحسب خانوار) تعداد نمونه عدد ۳۴۵ به دست آمده است. با توجه به پراکندگی روستاها و فاصله زیاد آن‌ها، از روش تعدیل

5. Natural Resources Institute
6. Madhya Pradesh and Orissa
7. Lackey
8. Moore
9. Weitz Shapiro

10. www.isfahan.gor.ir

جدول ۴. نتایج تحلیل واریانس

شاخص‌ها	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	معنی‌داری
مشارکت و اجماع‌محوری	بین گروهی	۱۰/۵۲۶	۵	۲/۱۰۵	۸/۲۸۵	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۷۸/۰۱۱	۳۰۷	۰/۲۵۴		
	کل	۸۸/۵۳۷	۳۱۲			
عدالت و برابری	بین گروهی	۱۷/۷۹۸	۵	۳/۵۶	۹/۸۲۴	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۱۱۱/۲۳۶	۳۰۷	۰/۳۶۲		
	کل	۱۲۹/۰۳۴	۳۱۲			
پاسخگویی	بین گروهی	۷/۵۹۹	۵	۱/۵۲	۳/۷۷۱	۰/۰۰۲
	درون گروهی	۱۲۳/۷۲۱	۳۰۷	۰/۴۳		
	کل	۱۳۱/۳۲	۳۱۲			
قانونمندی	بین گروهی	۱۳/۱۴۹	۵	۲/۶۳	۵/۷۲۹	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۱۴۰/۹۳۲	۳۰۷	۰/۴۵۹		
	کل	۱۵۴/۰۸۲	۳۱۲			
مسئولیت‌پذیری	بین گروهی	۲۲/۴۰۱	۵	۴/۴۸	۱۱/۶۴۴	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۱۱۸/۱۲۸	۳۰۷	۰/۳۸۵		
	کل	۱۴۰/۵۲۹	۳۱۲			
شفافیت	بین گروهی	۸/۲۱۶	۵	۱/۶۴۳	۴/۳۶	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۱۱۵/۶۹۹	۳۰۷	۰/۳۷۷		
	کل	۱۲۳/۹۱۵	۳۱۲			
کارایی و اثربخشی	بین گروهی	۴۳/۲۵۹	۵	۸/۶۵۸۲	۲۳/۶۹۹	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۱۱۲/۰۷۶	۳۰۷	۰/۳۶۵		
	کل	۱۵۵/۳۳۵	۳۱۲			
کل	بین گروهی	۱۴/۴۹	۵	۲/۸۹۸	۱۲/۲۶۶	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۷۱/۹۸۷	۳۰۷	۰/۲۳۴		
	کل	۸۶/۴۳۸	۳۱۲			

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

شاخص‌های حکمروایی خوب در جدول شماره ۴ ارائه شده است. سطح معنی‌داری آماره آزمون F، در تمامی شاخص‌های حکمروایی خوب کوچک‌تر از ۰/۰۵ است. از این رو می‌توان گفت که مقدار F در سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ و با اطمینان ۰/۹۹ معنی‌دار است. بنابراین فرض تفاوت میانگین‌ها در بین گروه‌ها تأیید شده است و در مقابل فرض یکسانی آماری آن‌ها رد می‌شود. بنابراین از دیدگاه پاسخ‌گویان تفاوت معناداری بین شاخص‌های مبین وضعیت مناسب حکمروایی خوب در روستاهای تحت مطالعه وجود دارد.

همچنین بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از میانگین و انحراف استاندارد نمرات شاخص‌های حکمروایی خوب (جدول شماره

درصد در رده سنی ۲۶ تا ۳۵ و کمترین تعداد با یک درصد در رده سنی بیشتر از ۶۶ سال قرار دارند. از نظر تحصیلات بیشترین تعداد برابر با ۵۱/۴ درصد، دیپلم و کمترین تعداد برابر با ۱/۲ درصد، فوق‌لیسانس بودند. ۲۴/۶ درصد از پاسخ‌گویان مجرد و ۷۵/۱ درصد متأهل بودند. از لحاظ وضعیت شغل و فعالیت ۱۲/۸ درصد زارع، ۴/۲ درصد باغدار، ۴/۸ درصد دامدار، ۸ درصد کارمند، ۳۱ درصد آزاد، ۲۲ درصد خانه‌دار، ۶/۷ درصد دانشجو، ۶/۱ درصد بازنشسته بودند.

تحلیل سطح شاخص‌های حکمروایی خوب در منطقه تحت مطالعه

نتایج تحلیل واریانس یک‌طرفه برای مقایسه میانگین

جدول ۵. میانگین و انحراف استاندارد نمرات شاخص‌های حکمروایی خوب

متغیرها	شاخص	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین نمره	بیشترین نمره
مشارکت و اجماع محوری		۲/۵۷	۰/۵۳	۱	۵
عدالت و برابری		۲/۹۴	۰/۶۴	۱	۵
پاسخگویی		۳/۱۶	۰/۶۵	۱	۵
قانونمندی		۳/۲۸	۰/۷۱	۱	۵
مسئولیت‌پذیری		۲/۷۷	۰/۶۷	۱	۵
شفافیت		۲/۴۴	۰/۶۳	۱	۵
کارایی و اثربخشی		۲/۷۶	۰/۷۱	۱	۵
کل		۲/۸۵	۰/۵۳	۱	۴/۹

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

می‌شود، میانگین نمرات کل شاخص‌ها در دهیاری دینان بیشتر از دهیاری‌ها دیگر و در اصفهانک کمتر از همه است.

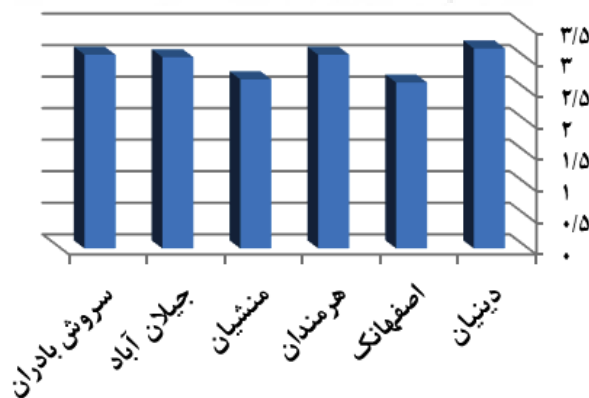
تحلیل عملکرد دهیاری‌های مطالعه‌شده بر اساس شاخص‌های حکمروایی خوب

نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه نتایج به‌دست‌آمده در نمونه پژوهش با جامعه آماری (با معیار ۳/۵ به‌عنوان میانگین) در جدول شماره ۷ ارائه شده است. مقدار t به‌دست‌آمده برای شاخص مشارکت و اجماع محوری در سطح ۰/۰۱ با میانگین ۳/۵ از مقدار بحرانی جدول با ۳۱۲ درجه آزادی بزرگ‌تر است. بنابراین شاخص مشارکت و اجماع محوری با توجه به میانگین ۲/۵۷، کمتر از حد مطلوب محقق شده است.

نتایج در مورد شاخص عدالت و برابری نشان می‌دهد که مقدار t به‌دست‌آمده برابر با ۱۵/۳- و معنی‌داری آن ۰/۰۰۱ است. میانگین

(۵) می‌توان گفت که میانگین شاخص قانونمندی برابر با ۳/۲۸ و بیشتر از شاخص‌های دیگر است. پس از آن شاخص پاسخ‌گویی با میانگین ۳/۱۶ قرار دارد. میانگین مشارکت، عدالت، مسئولیت‌پذیری، شفافیت و کارایی نیز به ترتیب برابر ۲/۵۷، ۲/۹۴، ۲/۷۷، ۲/۴۴ و ۲/۷۶ است. میانگین کل نیز ۲/۸۵ است که کمتر از حد متوسط بوده است و سطح نسبتاً ضعیف شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی را نشان می‌دهد.

افزون بر این، نتایج مقایسه‌های زوجی تفاوت میانگین‌ها در نمره کل شاخص‌های حکمروایی خوب در دهیاری‌ها (جدول شماره ۶) نشان می‌دهد که تفاوت روستای دینان با اصفهانک و منشیان معنی‌دار است. همچنین تفاوت اصفهانک با هرمدان، جیلان‌آباد و سروش‌آباد معنی‌دار است. هرمدان نیز با منشیان تفاوت معنی‌دار دارد و تفاوت منشیان با جیلان‌آباد و سروش‌آباد نیز معنی‌دار است. همچنین در تصویر شماره ۳ نیز مشاهده

تصویر ۳. نمودار میانگین نمرات کل شاخص‌ها در دهیاری‌ها

جدول ۶. نتایج مقایسه زوجی دهیاری‌ها در کل حکمروایی خوب

دهیاری‌ها	تفاوت میانگین‌ها	خطای انحراف استاندارد	معنی‌داری	فاصله اطمینان	
				حد پایین	حد بالا
شاخص‌های حکمروایی خوب					
دینان-اصفهانک	۰/۵۴	۰/۱۱	۰/۰۰۱	۰/۳۲	۰/۷۶
هرمدان	۰/۰۹۹	۰/۱۴	۰/۴۷۴	-۰/۱۷	۰/۳۷
منشیان	۰/۴۹	۰/۱۲	۰/۰۰۱	۰/۲۵	۰/۷۲
جیلان آباد	۰/۱۴	۰/۱۳	۰/۲۶۵	-۰/۱۰۸	۰/۳۹
سروشبادران	۰/۱۰۱	۰/۱۲	۰/۴۱	-۰/۱۴	۰/۳۴
اصفهانک-هرمدان	-۰/۴۴	۰/۱۱	۰/۰۰۱	-۰/۶۴	-۰/۲۳
منشیان	-۰/۰۵۱	۰/۰۷۸	۰/۵۱۵	-۰/۲۱	۰/۱۰۲
جیلان آباد	-۰/۳۹	۰/۰۸۷	۰/۰۰۱	-۰/۵۷	-۰/۲۲۶
سروشبادران	-۰/۴۳	۰/۰۸	۰/۰۰۱	-۰/۵۹	-۰/۲۸
هرمدان-منشیان	۰/۳۹	۰/۱۱	۰/۰۰۱	۰/۱۶	۰/۶۱
جیلان آباد	۰/۰۴۲	۰/۱۲	۰/۷۲۲	-۰/۱۹	۰/۲۷
سروشبادران	۰/۰۰۱	۰/۱۱	۰/۹۸۹	-۰/۲۲	۰/۲۲
منشیان-جیلان آباد	-۰/۳۵	۰/۰۹۷	۰/۰۰۱	-۰/۵۴	-۰/۱۵۵
سروشبادران	-۰/۳۸	۰/۰۹۱	۰/۰۰۱	-۰/۵۶	-۰/۲۱
جیلان آباد سروشبادران	-۰/۰۴	۰/۱	۰/۶۸۲	-۰/۲۳	۰/۱۵

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

(P<۰/۰۵)

این شاخص ۲/۹۴ و کمتر از حد مطلوب مورد انتظار است. مقدار t به عبارت دیگر شاخص پاسخ‌گویی با توجه به میانگین ۳/۱۶، کمتر به دست آمده برای شاخص پاسخ‌گویی در سطح ۰/۰۱ با میانگین از حد مطلوب محقق شده است. درپاره شاخص قانونمندی، مقدار T به دست آمده برابر با ۵/۴۹۶- ۳/۱۲ از مقدار بحرانی جدول با ۳۱۲ درجه آزادی بزرگ‌تر است.

جدول ۷. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین نمونه و جامعه آماری

شاخص	تعداد	t	درجه آزادی	معنی‌داری	تفاوت میانگین‌ها
مشارکت و اجماع محوری	۳۱۳	-۳۰/۸۱۴	۳۱۲	۰/۰۰۱	-۰/۹۲۷
عدالت و برابری	۳۱۳	-۱۵/۳	۳۱۲	۰/۰۰۱	-۰/۵۵۶
پاسخ‌گویی	۳۱۳	-۹/۱۰۴	۳۱۲	۰/۰۰۱	-۰/۳۳۳
قانونمندی	۳۱۳	-۵/۴۹۶	۳۱۲	۰/۰۰۱	-۰/۲۱۸
مسئولیت‌پذیری	۳۱۳	-۱۹/۱۰۴	۳۱۲	۰/۰۰۱	-۰/۷۳۴
شفافیت	۳۱۳	-۲۹/۵۲۳	۳۱۲	۰/۰۰۱	-۱/۰۵
کارایی و اثربخشی	۳۱۳	-۱۸/۵۱۶	۳۱۲	۰/۰۰۱	-۰/۷۳۸
کل	۳۱۳	-۲۱/۸۵۳	۳۱۲	۰/۰۰۱	-۰/۶۵

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

جدول ۸. شاخص‌های توصیفی نمرات شاخص‌های حکمروایی خوب به تفکیک شش دهیاری

شاخص‌ها	دهیاری‌ها					
	دینیان	اصفهانک	هرمدان	منشیان	جیلان‌آباد	سروش‌بادران
مشارکت و اجماع‌محوری	۲/۹۲	۲/۴۳	۲/۶۳	۲/۲۸	۲/۱۷	۲/۸
	۰/۴۷	۰/۴۴	۰/۲۸	۰/۶۱	۰/۴۶	۰/۶۳
عدالت و برابری	۳/۴۲	۲/۶۸	۳/۱۵	۲/۸۵	۳/۰۶	۳/۱۷
	۰/۴۶	۰/۵۹	۰/۳۲	۰/۵۷	۰/۵۱	۰/۸۱
پاسخ‌گویی	۳/۲۸	۳/۰۱	۳/۳۹	۳/۰۴	۳/۳	۳/۲۹
	۰/۴۴	۰/۶۳	۰/۳	۰/۶۵	۰/۵۸	۰/۸۱
قانونمندی	۳/۵	۳/۰۴	۳/۴۹	۳/۲۱	۳/۵۳	۳/۴۴
	۰/۴۳	۰/۷۷	۰/۲۵	۰/۵۷	۰/۶۲	۰/۸۲
مسئولیت‌پذیری	۳/۰۶	۲/۴۹	۳/۰۹	۲/۶	۳/۰۲	۳/۰۷
	۰/۵۱	۰/۵۳	۰/۳۸	۰/۵۶	۰/۶۸	۰/۸۹
شفافیت	۲/۷۸	۲/۳۷	۲/۵۵	۲/۲۸	۲/۳۵	۲/۶۷
	۰/۶۴	۰/۵۲	۰/۴۵	۰/۵۲	۰/۶۱	۰/۸۷
کارایی و اثربخشی	۳/۱۵	۲/۴۱	۳/۲۱	۲/۴۳	۳/۲۶	۳/۰۵
	۰/۴۷	۰/۶۴	۰/۳۷	۰/۵۴	۰/۵۶	۰/۷۸
کل	۳/۱۷	۲/۶۳	۳/۰۷	۲/۶۸	۳/۰۳	۳/۰۷
	۰/۴۳	۰/۴۷	۰/۱۸	۰/۴۱	۰/۴۸	۰/۶۷

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

تفکیک شش دهیاری نشان می‌دهد که میانگین دهیاری روستای دینان در شاخص‌های مشارکت و اجماع‌محوری، عدالت و برابری، شفافیت و کل بالاتر از دهیاری‌های دیگر قرار دارد. میانگین دهیاری هرمدان در شاخص‌های پاسخ‌گویی و مسئولیت‌پذیری بالاتر از دیگر دهیاری‌ها و جیلان‌آباد در کارایی و اثربخشی بالاتر از بقیه است. دهیاری اصفهانک در شاخص عدالت و برابری، پاسخ‌گویی، قانونمندی، مسئولیت‌پذیری، کارایی، اثربخشی و کل پایین‌تر از دیگر دهیاری‌ها و دهیاری منشیان در شاخص مشارکت و اجتماع‌محوری و شفافیت پایین‌تر از دهیاری‌های دیگر است.

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس مباحث مطرح‌شده می‌توان گفت حکمروانی خوب روستایی پیونددهنده میان اصول و ارزش‌های حاکمیتی و رویکردهای نوین به حساب می‌آید و با بهره‌گیری از مفاهیمی نظیر مشارکت و اجماع‌محوری، قانونمندی، شفافیت، عدالت و پاسخ‌گویی زمینه‌آرتقای کیفیت زندگی روستاییان را فراهم می‌کند. بنابراین می‌توان ادعا داشت که حکمروایی روستایی می‌تواند مباحث نوینی در زمینه مدیریت روستایی مطرح کند و سبب توانمندسازی ساکنان نواحی روستایی در زمینه‌های مختلف

و معنی‌داری آن ۰/۰۰۱ است. با توجه به میانگین ۳/۲۸، این شاخص نیز کمتر از حد مطلوب است. نتایج درباره شاخص‌های مسئولیت‌پذیری، شفافیت و کارایی نیز نشان می‌دهد که مقدار t به‌دست‌آمده به ترتیب برابر با ۱۹/۱۰۴، ۲۹/۵۲۳، ۱۸/۵۱۶- و معنی‌داری برای هر سه شاخص برابر با ۰/۰۰۱ به‌دست‌آمده است. با توجه به این که میانگین این سه شاخص به ترتیب برابر با ۲/۷۷، ۲/۴۶ و ۲/۷۶ است، در این سه شاخص نیز میانگین‌های به‌دست‌آمده کمتر از حد مطلوب محقق یعنی ۳/۵ است.

چنانکه در جدول شماره ۷ دیده می‌شود، مقدار t به‌دست‌آمده برای نمره کل شاخص‌های حکمروایی خوب در سطح ۰/۰۱ با میانگین ۳/۵ از مقدار بحرانی جدول با ۳۱۲ درجه آزادی بزرگ‌تر است. به‌عبارت‌دیگر آزمون t نشان می‌دهد که کل شاخص‌های حکمروایی خوب با توجه به میانگین ۲/۸۵، کمتر از حد مطلوب محقق است. بر این اساس می‌توان گفت که عملکرد دهیاری‌ها بر اساس شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی مناسب نبوده و کمتر از حد انتظار است.

افزون بر این یافته‌های توصیفی به‌دست‌آمده (جدول شماره ۸) از میانگین و انحراف استاندارد شاخص‌های حکمروایی خوب به

مطالعه مناسب نبوده است. در این خصوص مطالعات میدانی مشخص کرد که نه تنها عوامل دسترسی، فاصله تا مراکز شهری و صنعتی، جمعیت، خدمات‌رسانی دولتی و غیره در نوع پاسخ‌گویی مردم و تأیید برخی جنبه‌های عملکردی مثبت دهیاران تأثیر داشته‌اند، بلکه برخی ویژگی‌های شخصیتی دهیاران از جمله سواد، قومیت، مردم‌داری و غیره نیز تأثیرگذار بوده‌اند.

مقایسه نتایج با پژوهش‌های دیگر نیز نشان می‌دهد که با نتایج پژوهش حسام و همکاران (۲۰۱۴)، به ویژه در خصوص اطلاع‌رسانی نکردن و شفافیت شباهت وجود دارد. همچنین در خصوص نتایج پژوهش چوبچیان و همکاران (۲۰۰۷) مشابهت‌هایی به لحاظ تأثیر ویژگی‌های فردی دهیاران بر رضایتمندی مردم وجود دارد. با این حال به دلیل موضوع خاص این پژوهش و تکراری نبودن و مشابهت کامل با دیگر پژوهش‌ها، نتایج فراتری نیز به دست آمده است.

با استناد به نتایج و یافته‌ها، برای نواحی روستایی تحت مطالعه برای تحقق حکمروایی خوب روستایی پیشنهاد می‌شود که به شاخص‌های شفافیت و کارایی و اثربخشی توجه بیشتری شود، زیرا در بین شاخص‌های دیگر کمترین جایگاه را دارند. برای این کار می‌توان از طریق برگزاری جلسات عمومی در روستاها برای ارائه گزارش عملکرد دهیاری‌ها، تشویق روستاییان به مشارکت در مباحث عمومی مربوط به روستا و ایجاد، تقویت و توانمندسازی تشکل‌های مردمی در سطح مناطق روستایی اقدام کرد.

تشکر و قدردانی

این مقاله مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد خانم زهرا بدری‌زاده، با ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها در چارچوب حکمروایی خوب روستایی (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان اصفهان) به راهنمایی دکتر اصغر نوروزی و مشاوره دکتر داوود مهدوی در پیام نور مرکز تهران است.

مدیریت اعم از تصمیم‌گیری، اجرا و ارزیابی شود. در ایران نیز تأسیس دهیاری‌ها نقطه عطفی در حکمروایی خوب روستاییان در مدیریت روستایی است. دهیاری‌ها در نقش سازمان‌های محلی نه تنها در سازمان‌دهی مناسب و تقویت نظام‌های مبتنی بر حکمروایی خوب روستایی اهمیت دارند، بلکه در تحقق وظایف و حل مسائل مدیریتی روستاها نیز می‌توانند بسیار مهم و تعیین‌کننده باشند. با وجود این، به لحاظ نظری و تجربی فاصله زیادی با اهداف و شاخص‌های حکمروایی خوب دارند و در منطقه مورد مطالعه نیز چنین شرایطی با شدت و ضعف نمود دارد.

چنانکه در نتایج نیز نمایان است، مقدار t به دست آمده برای نمره کل شاخص‌های حکمروایی خوب نشان داد که تمامی شاخص‌ها با توجه به میانگین ۲/۸۵، کمتر از حد مطلوب بوده است. با این وجود تفاوت در شاخص‌ها و بین روستاها وجود دارد. در این ارتباط و مطابق بررسی‌های میدانی انجام‌شده، عوامل مختلفی در این خصوص تأثیر داشته‌اند. بومی بودن دهیار، برخورد چهره‌به‌چهره، پیگیری کارهای مختلف توسط اهالی و غیره در وضعیت نسبتاً مطلوب شاخص پاسخ‌گویی مؤثر بوده است. در مقابل آگاهی‌نداشتن و اطلاع مردم از وضعیت درآمدها و هزینه‌ها و نیز ارائه‌نشدن گزارش از وضعیت مالی و عملکرد سالانه توسط دهیاران مهم‌ترین عوامل در پایین بودن سطح شاخص شفافیت است.

علاوه بر این یافته‌های تحقیق به تفکیک شش دهیاری نشان داد که میانگین دهیاری روستای دینان در شاخص‌های مشارکت و اجماع‌محوری، عدالت و برابری، شفافیت و کل بالاتر از دهیاری‌های دیگر قرار دارد. میانگین دهیاری هرمدان در شاخص‌های پاسخ‌گویی و مسئولیت‌پذیری بالاتر از دیگر دهیاری‌ها و جیلان‌آباد در کارایی و اثربخشی بالاتر از دیگر دهیاری‌هاست. دهیاری اصفهانک در شاخص عدالت و برابری، پاسخ‌گویی، قانونمندی، مسئولیت‌پذیری و کارایی و اثربخشی و کل و دهیاری منشیان در شاخص مشارکت و اجتماع‌محوری و شفافیت پایین‌تر از دیگر دهیاری‌هاست. در این خصوص نیز نتایج مطالعات میدانی نشان داد که عوامل مختلف جغرافیایی و محیطی در این زمینه بی‌تأثیر نبوده است؛ به طوری که مهاجرپذیری و رشد بی‌ضابطه در کنار محدودیت امکانات، محدودیت‌های مالی و غیره در روستای اصفهانک و منشیان تأثیرگذار بوده است. در مقابل روستای دینان با جمعیت محدود، اما موقعیت جغرافیایی مناسب و وجود کارگاه‌های صنعتی در تقویت شاخص‌ها و رضایت از عملکرد دهیاری اثرگذار بوده است.

شایان ذکر است دهیاری‌های منطقه با توجه به شرایط وضع موجود و نتایج حاصل تا حدودی در برخی زمینه‌ها عملکرد موفق‌تری داشته‌اند؛ اما بر اساس معیارهای کلان و سطح اجرایی مدنظر برای شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی، میانگین همه شاخص‌ها و نمرات کل از میانگین مطلوب پژوهشگر (۳/۵) کمتر به دست آمده و وضعیت روستاها در خصوص موضوع تحت

References

- Azimi Amoli, J. (2011). [Analysis of good governance in the rural areas of the Mazandaran Province (Persian)] (PhD Thesis). Tehran: Tarbiat Modarres University.
- Azimi Amoli, J., & Roknodin Eftekhari A. (2014). [Rural governance (Sustainable development management) (Persian)]. Tehran: SAMT.
- Chobchian, Sh., Kalantari, Kh., & Shabanali Fami, H. (2007). [Factors affecting rural administrators' performance in Gilan Province (Persian)]. *Journal of Village and Development*, 10(2), 87-107.
- Dadvar Khani, F., Salmani, M., Farhadi, S., Zare, Z. (2011). [Good governance for rural poverty reduction strategy (Persian)]. *Quarterly Journal of Human Geography*, 3(4), 103-20.
- Darban Astane, A. R., & Rezvani, M. R. (2010). [Elucidation of factor influencing on rural governance (Persian)]. Paper presented at the First International Conference on Rural Settlements (Housing and Context), Tehran, Iran, 18-19 May 2010.
- Darban Astaneh, A. R., Rezvani, M. R., Motiei, H., & Badri, A. (2010). [Assessment and analysis of factor influencing on rural governance in local government: The case of Ghazvin Province (Persian)]. *Human Geography Research*, 42(73), 99-118.
- [Rural government and sustainable management of the village (Persian)]. (2002). *Dehyariha*, 1(2), 4-16.
- Goodwin, M. (1998). The governance of rural areas: Some emerging research issues and agendas. *Journal of Rural Studies*, 14(1), 5-12. doi: 10.1016/s0743-0167(97)00043-0
- Hesam, M. Rezvani, M. R., & Ashur, H. (2014). [The villagers' satisfaction of dehyari (rural management unit) performance with good governance approach (The case study: The villages of south district of Gorgan City) (Persian)]. *Geographical Planning of Space Quarterly Journal*, 14(4), 99-128.
- Khaki, G. (2003). Formation of a virtual government: Most challenging task facing the administrative system during the fourth plan. *Quarterly Journal of Management and Development Process*, 16(4), 23-36.
- Lackey, S. B., Freshwater, D., & Rupasingha, A. (2002). Factors influencing local government cooperation in rural areas: Evidence from the Tennessee Valley. *Economic Development Quarterly*, 16(2), 138-154. doi: 10.1177/0891242402016002004
- Mahdizadeh, J. (2007). [Changes state and government in the globalization: The transition from government to civil society (Persian)]. *Jostarha-ye Shahrsazi*, 19 & 20, 18-31.
- Moore, A., Nolan, J., & Segal, G. F. (2005). Putting Out The Trash. *Urban Affairs Review*, 41(2), 237-259. doi: 10.1177/1078087405279466
- Morita, S., & Zaelke, D. (2007). *Rule of law, good governance and sustainable development*. London: Routledge.
- Nasiri, E. (2010). [Evaluation of the impact on system performance dehyaris' rural governance in Zanjan Province (Persian)]. Paper presented at the First International Conference on Rural Settlements (Housing and Context), Tehran, Iran, 18-19 May 2010.
- Natural Resources Institute. (2003). *Rural non-farm economy and the role of local governance institutions in Betul District, MP*. Chatham: Natural Resources Institute.
- Rahmani Fazli, A., Sadeqi, M., & Alipoorian, J. (2015). [Theoretical basis of good governance in the modern rural management (Persian)]. *Urban Management*, 37, 43-53.
- Roknodin Eftekhari, A., & Badri, S. A. (2013). [The pattern of development in rural areas: Lessons from the experiences of typical village in the world and Iran (Persian)]. Tehran: Noor-e Elm; 2015.
- Roknodin Eftekhari, A., Azimi Amoli, J., Taherkhani, M., & Ahmadiipoor, Z. (2012). [Clarification of the relation between good governance and sustainable rural development in rural areas at Mazandaran Province (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 2(4), 1-34.
- Statistics Center of Iran. (2011). [Results census of population and housing (Persian)]. Tehran: Statistics Center of Iran.
- United Nations Development Programme. (2002). *Human development report: Deepening democracy in a fragmented world*. New York: United Nations Development Programme.
- Weitz Shapiro, R. (2007). The local connection. *Comparative Political Studies*, 41(3), 285-308. doi: 10.1177/0010414006297174
- Welch, R. (2002). Legitimacy of rural local government in the new governance environment. *Journal of Rural Studies*, 18(4), 443-459. doi: 10.1016/s0743-0167(02)00050-5.
- Zhang, X., Fan, S., Zhang, L., & Huang, J. (2004). Local governance and public goods provision in rural China. *Journal of Public Economics*, 88(12), 2857-2871. doi: 10.1016/j.jpubeco.2003.07.004